

Especialment les dades catalanes provenen una è en una àrea molt ampla: que es podria haver estès a tot el domini lingüístic (amb l'excepció del pre-Pirineu oriental), i que almenys es presenta amb proves netes i inequívokes de continuïtat i antigor, fins avui, en la major part del català oriental, així com a Eivissa, a Cerdanya i a Pall.-Ribagorça. Certament cal reconèixer que la forma alabesa podria ser deguda a ultracorrecció, com en part de la zona francesa, i que les dades occitanes no són netes; així i tot tampoc es pot admetre que sigui per una mera reiteració del procés ultra-correctiu que la prolongació d'una è en presència en tants llocs diferents i en forma inequívoca.

No crec que puguem pensar en una metàtesi JINIPERUS > JINEPIRUS sota la influència de PIRUS 'perera' (idea de GParis etc.), tampoc no em convencen els suggeriments pre-italics que fa Brüch, i no obstant tendiria a pensar realment en una alternativa -ĪPĒRU/-ĒPĒRU/-ĪPĒRU, pre-romànica (per dir-ho així) més aviat que pre-romana. Potser causada per la influència de duplicats com ARISTA/ARĒSTA, GENISTA/GENĒSTA; sobretot tenint en compte que el segon d'aquests mots era ben natural que influís, tractant-se d'un arbust que tan sovint es troba vora el ginebre, i el nom del qual tenia un element inicial idèntic (com sigui que GE- i JE- tan aviat sonaren idèntics, ja abans de la fi de l'Antiguitat).

DERIV.: *Ginebreda* [cognom del traductor cat. del Boeci, fi S. XIV], i amb força extensió toponímica. *Ginebral*, val. i Migjorn del Princ. (*El Ginebral*, mas vell entre Mura i Monistrol de Montserrat, 1924). *Ginebrar* eiv. i del Nord del Princ. (molt repetit a l'Alt Berguedà, cap a Toses, i Cerdanya: «d'allò en diuen al *zinèbrá* perquè hi ha molts ginebres», Eina, 1959). *Ginebrosa*, també col·lectiu a diversos llocs (*AlcM*) i com a nom d'un poble del Matarranya, entre Aiguaviva i la Fresneda; la *zanabrúza* partida prop de Muncles (Garrotxes de Conflent, 1959). *Ginebrell*, col·lectiu en -ERŪLUM: gran vall entre Taüll i Cabdella etc. *Ginebrer*; *ginebrera*. *Ginebrina*. *Ginebrissa*, -issar, -issó, NO. de Mallorca (*AlcM*) o *llebrenissa* (Valldemossa, Bunyola, ib.): del mossàrab *yenebriça derivat del *yenebro* mossàrab (supra, en part amb catalanització en ġ, en part amb la y- mossàrab conservada i un poc d'alteració per etim. pop.) (les explicacions pseudo-fonètiques d'*AlcM* no són acceptables).

Ginebró (DTol. 1647 «*ginebrons* o grans de ginebre»; Belv.) designa el fruit d'aquesta mata a la major part del Princ. fins al cim del Pallars (Areu, Tavascan, 1933-4); però en part ha passat a designar la mata mateixa («*juniperus communis*», però a Menorca «*juniperus oxycedrus*», *CostManc.* I, 136), com ho constato a la zona Vidreres-Tossa (1931), i així ho deia sempre Pere Gabarró, gran pireneista i fill d'Igalada (terra de molts ginebres); «lo *ginebró* és l'únic matoll que viu a les més altes regions (*Juniperus alpina*)», Bosch de la Tr. (*Recorts d'un exc.*, 148); «posant els peus a sobre d'uns *ginebrons* que travessaven la neu» escrivia PCoromines el 1900 (*O. Compl. Cast.*, carta al montserratí AmVives), i cites de Massó Torrents i

Joan Alcover en *AlcM*.

Ginebra nom del massa famós licor [1868, *SLitCosta*]: no està ben aclarit on es creà el mot, que en castellà es documenta des de 1817, fr. *genièvre* [1793], angl. *geneva* [S. XVIII], i més generalment abreujat com a *gin*, S. XVIII], neerl. *genever*.

¹ On figura sense definició, en rima amb *gingebre*, *gebre*, *lebre*, *febre* i també amb *pebre*, *concebre*, *recrebre* etc. (lín. 827). En la lleuda dels *CostTort*. hi ha variant ms. *gingebre* i *ginebre*, i sembla que s'ha de preferir aquell, segons el context: «carga de tot alum: 6 drs.; carga de *gin(g)ebre* 6 drs.; carga de caneyla 6 drs.; carga de girofle ---» (ed. Ol., p. 389).

² No a la Baixa Ribagorça: «és, tot, un llevat ('un erm)': no hi ha ni un *činèbre*» (Lluçàs, 1957); Areny, Sopeira i la Conca de Tremp tenen també *ginèbre* segons Krüger. — ³ Evolució vocàlica paral·lela a *faminto* < *FAMINĒNTUS (> cast. *bambriento*, cat. *famolent*, -enc). — ⁴ Simonet, p. 184; MzPi., *Orígenes*, 242, n. 3. — ⁵ *Yémbrou* a la Vall d'Aura (Marsan), però *gimbre* a Sarrancolin i Ilhet (id.) i a part del Gers (Cénac-M., amb *ginèbre* a la resta).

GINECO- i GINO-, formes prefixades del grec γυνή, γυναιχός 'dona'. *Ginandre* [DOrt.] i *ginàndria* [1868, *SLitCosta*] formats amb ἀνήρ, ἀνδρός, 'mascle, home mascle'. *Ginecocràcia* [1868, *SLitCosta*]. *Ginecologia*, *ginecològic*, *ginecòleg* [DOrt.]; també s'han usat *ginologia* etc., *SLitCosta*. *Ginodioic*, *ginomonoic*. *Gineceu* [1868, *SLitCosta*], ll. *gynaecium*, gr. γυναιχειον id. *Gineci*. *Ginècic*. *Hipogin*. *Poligínia*. *Misogin* [DOrt.], gr. μισογυνής, format amb μισῶ 'jo odio'; *misogínia* [DFA.], gr. μισογυνία. *Perigin* 'que té els pètals --- al voltant de l'ovari' (DFA.).

Ginela, potser mera errada, car n'hi ha moltes en aquest vocabulari de Sallent publicat descuradament per Griera.

GINELLA, 'porta de cleda', mot local d'algunes valls pirinenques, que el mateix que el port. *janela* 'finestra', prové de *JANUELLA, diminutiu del ll. JANUA 'porta de casa'.

Encara està en ús, fins ara, a la Vall de Ribes. Mn. Jaume Martí i Sanjaume (fill de Ribes i habitant a Puigcerdà) enviava a l'I. E. C. la cèdula (c. 1920, i copiada per mi c. 1933) «*ginella*: sinònim de *cleda*; frase: totes les montanyes de Queralls se tanquen amb una *ginella*», Cerdanya. Però a Cerdanya i Ripollès (on vaig preguntar-ho a Vilallobent, a Ogassa i algun altre poble) no s'usava, mentre que a Pardines (1935) em descriviren una *zinèla* com a feta amb quatre barres horitzontals i dues de verticals, funcionant com a porta per donar entrada a un prat clos (aclarint que també en diuen *una cleda*).

Antigament s'havia usat la mateixa paraula en altres valls més ponentines: «ad ipsa *ianella*», amb context apropiat, en un document de la Vall de Benasc de 1015-1019 (Martín Duque, *Docs. de Ovarra*, 57.4).